

บทสรุปและขอเสนอแนะ

คัมภีร์โลกปทีปกสาร เป็นคัมภีร์ที่มีเนื้อหาขนาดยาวจารลงในใบลาน ๑๑ ใบ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๔ ประเด็นคือ ประเด็นที่ ๑ ว่าด้วยเรื่องโลก ๓ ประเภท ซึ่งได้แก่ สังขารโลก สัตว์โลกและโอกาสโลก ประเด็นที่ ๒ กล่าวถึงนรกขุมที่สำคัญ ๆ ๔ ขุม ซึ่งเป็นสถานที่สำหรับลงโทษสัตว์ผู้ประกอบกรรมชั่ว เช่น ขามารคาบิคา เป็นต้น ประเด็นที่ ๓ กล่าวถึงลักษณะรูปร่างและความเป็นอยู่ของเปรตประเภทต่าง ๆ พร้อมทั้งสาเหตุที่ทำให้สัตว์ต้องไปเกิดเป็นเปรต และวิธีการที่จะช่วยให้พ้นจากสภาพความเป็นเปรตนั้นด้วย ประเด็นที่ ๔ กล่าวถึงเรื่องสัตว์คิริจัน ๔ ประเภทคือ สัตว์ประเภทไม่มีขา มี ๒ ขา มี ๔ ขา และมีขามาก ประเด็นที่ ๕ กล่าวถึงประวัติความเป็นมาและความแตกต่างของมนุษย์ ตลอดทั้งโคจรขยายถึงมนุษย์ในรัฐอุคคคติ คืออุคตกรูทวิปไว้โดยย่อ ประเด็นที่ ๖ ว่าด้วยเรื่องสวรรค์สมบัติของพวกเทพชั้นกามาจาร ๖ ชั้น รูปาวจร ๑๖ ชั้น และอรุปราวจร ๕ ชั้น ประเด็นที่ ๗ กล่าวถึงลักษณะการเกิดและการแตกสลายของโลกและจักรวาล รวมทั้งทัศนะเกี่ยวกับโลกและจักรวาลในแง่มุมต่าง ๆ และประเด็นที่ ๘ เป็นเรื่องเบ็ดเตล็ดทั่วไป

คัมภีร์โลกปทีปกสารนี้ นักปราชญ์ให้ความเห็นว่าเป็นผลงานของพระเมฆังกรภิกษุชาวพม่า และนับว่าเป็นคัมภีร์ที่มีความสำคัญคัมภีร์หนึ่ง เพราะได้มีผู้คัดลอกจารสืบต่อกันมาจำนวนมาก ซึ่งปัจจุบันพบว่ามียกฉบับอยู่ที่หอสมุดแห่งชาติ ๒๕ ฉบับ และที่วัดเพชรพลี จังหวัดเพชรบุรี ๑ ฉบับ คนฉบับเหล่านี้จารด้วยอักษรขอม ๒๕ ฉบับ อักษรมอญ ๑ ฉบับ นอกจากนี้เนื้อหาในคัมภีร์โลกปทีปกสารยังได้รับการอ้างอิงถึงในผลงานรุ่นหลังที่สำคัญหลายเรื่อง เช่น จักรวาลทิพย์ ของพระสิริมังคลาจารย์ ผู้เป็นนักปราชญ์คนสำคัญของเชียงใหม่ เป็นต้น

จากการศึกษาเนื้อหาของคัมภีร์โลกปทีปกสารทุกประเด็นอย่างละเอียด พบว่า ประเด็นที่ ๑-๓ ผู้แต่งได้กล่าวถึงเรื่อง โลก นรก เปรต สัตว์คิริจัน มนุษย์ สวรรค์

และการเกิดคัมภีร์ของจักรวาลตามลำดับไว้อย่างพิสดาร ซึ่งเนื้อหาในแต่ละปริเฉทนั้นผู้แต่งนำมาจากคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา และปกรณ์พิเศษอื่น ๆ ซึ่งนับว่ามีสาระที่น่าสนใจเป็นอย่างมาก กอปรกับมีผู้ตรวจชำระและศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์โลกปทีปกสารนี้ไปแล้ว ๘ ปริเฉท ผู้วิจัยจึงมีความคิดว่า ถ้าได้มีการตรวจชำระและศึกษาวิเคราะห์ปริเฉทที่เหลือให้เสร็จสิ้น จะทำให้มีคัมภีร์โลกปทีปกสารที่มีเนื้อหาสมบูรณ์ไว้เป็นสมบัติของชาติ และของพระพุทธศาสนาสืบไป ผู้วิจัยจึงได้ตัดสินใจศึกษาเรื่องโลกปทีปกสารปริเฉทสุดท้ายนี้

การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์โลกปทีปกสาร ปริเฉทที่ ๘ ได้พบสาระสำคัญซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ค่านการใช้ภาษาและรูปแบบคำประพันธ์ ลักษณะภาษาบาลีของพระเมฆังกร โดยทั่วไปพบว่า ใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักวากยสัมพันธ์ภาษาบาลี และมีข้อสังเกตว่าพระเมฆังกรนิยมสร้างคำกริยาที่กตัญญูการลงปัจจัย ทวา, ทวาน, และคำนามกิตก้องปัจจัย ก หรือ อิก เป็นส่วนใหญ่ ส่วนคำกริยาหลักหรือกริยาสำคัญในประโยคโดยมากจะใช้คำกริยาอาชยาคและใช้คำกริยาที่กตัญญูเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังพบว่า พระเมฆังกรมีวิธีในการสร้างคำขึ้นใช้เป็นพิเศษเฉพาะตัว ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักการสร้างคำโดยทั่วไป เช่น คำว่า อญญมญฺญ หรือ โสตาปศุติยลุมฺทุมฺ ซึ่งที่ถูกต้องตามหลักการสร้างคำโดยทั่วไปจะต้องมีรูปเป็น อญญมญฺญ และ โสตาปศุติยลุมฺทุมฺ ตามลำดับเป็นต้น ในค่านรูปแบบคำประพันธ์ พระเมฆังกรใช้คำร้อยกรองทั้งหมด ยกเว้นตอนจบเรื่องซึ่งเป็นการพูดถึงประวัติของผูรจนาเท่านั้นที่ใช่คำร้อยแก้ว

ค่านแหล่งข้อมูลและการนำเสนอเนื้อหา เนื้อหาในคัมภีร์โลกปทีปกสารปริเฉทสุดท้ายนี้ มีแหล่งที่มาจากคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา เช่น คัมภีร์สมังคลวิลาสินี และคัมภีร์ปกรณ์พิเศษอื่น ๆ เช่น คัมภีร์มิลินทปัญหา เป็นต้น ผู้แต่งนำเนื้อหาเหล่านั้นมาเสนอโดยวิธีจัดลำดับเนื้อหาเรียงตามตัวเลขจากจำนวนน้อยไปหาจำนวนมาก และข้อมูลแห่งใดใช่คำร้อยกรองผู้แต่งจะคงไว้ แต่ถาเป็นร้อยแก้วนำมาเปลี่ยนแปลงใหม่ให้เป็นร้อยกรอง

ค่านแง่คิดที่ได้รับจากเนื้อหา ผู้แต่งได้ให้ความสนใจคอมมุขเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการนำหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์คานต่าง ๆ มากล่าวไว้คือ ประการแรก ความแตกต่างคานสติปัญญา ซึ่งมีหัวข้อธรรมที่กล่าวถึงหลายเรื่อง เช่น เรื่องพระโพนธิสัตว์เจ้าพวก หรือเรื่องคนตาบอด ตาเดียวและสองตา เป็นต้น ประการที่สอง ความแตกต่าง

ทางด้านพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกมาทางไตรทวาร เช่น เรื่องหนู ๔ จำพวก หรือเรื่อง
 มะม่วง ๔ ชนิด เป็นต้น ประการที่สาม ด้านความเกี่ยวข้องของสัมพันธ์กันทางสังคม ซึ่งมีเรื่อง
 การอยู่รวมของสามภรรยา หรือเรื่องมิตร ๘ จำพวก เป็นต้น และประการสุดท้าย เกี่ยว
 กับคติความเชื่อ ซึ่งพบว่ามีอยู่ ๒ ลักษณะคือ ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งมหัศจรรย์ เช่น เรื่อง
 เสี่ยง ๔ ชนิดที่เชื่อกันว่าจะดำรงอยู่ในชมพูทวีปโคทลอคกัลป์ และความเชื่อเกี่ยวกับเรื่อง
 ธรรมชาติ เช่น ฝนตก พายุพัด เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

เนื้อหาของคัมภีร์โลกปที่ปกสาร มีความคล้ายคลึงกับคัมภีร์อื่นที่กล่าวถึงคติ
 ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องโลกและจักรวาล เช่น คัมภีร์โลกยัญญิติ คัมภีร์โลกสัณฐาน ไตรภูมิ
 พระร่วง และไตรภูมิโลกวินิจฉัย เป็นต้น จึงควรมีผู้ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบคัมภีร์
 โลกปที่ปกสารกับคัมภีร์เหล่านั้นในประเด็นสำคัญ คงจะได้ทราบความสัมพันธ์ทางความคิด
 เรื่องโลกและจักรวาลชัดเจนยิ่งขึ้นว่า แต่ละคัมภีร์มีสาระสำคัญเหมือนกันและต่างกัน
 อย่างไร

ศูนย์วิทยพัชยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย